II

(EY:n ja Euratomin perustamissopimuksia soveltamalla annetut säädökset, joiden julkaiseminen ei ole pakollista)

SUOSITUKSET

NEUVOSTO

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 14 päivänä toukokuuta 2008,

jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan laajoiksi suuntaviivoiksi (2008–2010)

(2008/390/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 99 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon komission suosituksen,

ottaa huomioon 13 ja 14 päivänä maaliskuuta 2008 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston käymän keskustelun,

sekä katsoo, että Euroopan parlamentti on antanut päätöslauselman komission suosituksesta,

SUOSITTAA:

A JAKSO

KASVUA JA TYÖLLISYYTTÄ EDISTÄVÄ MAKROTALOUSPOLITIIKKA

A.1 ***Makrotalouspolitiikka kasvua ja työllisyyttä edistävien olosuhteiden luomiseksi***

Talouden vakauden turvaaminen työllisyys- ja kasvupotentiaalin lisäämiseksi

Vakailla makrotaloudellisilla politiikoilla ja tuote-, työvoima- ja pääomamarkkinoiden rakenneuudistuksilla tuetaan tasapainoista talouskasvua ja nykyisen kasvupotentiaalin toteutumista täysimääräisesti. Tähän voidaan vaikuttaa rahapolitiikalla pitämällä huolta hintavakaudesta ja, mainittua tavoitetta vaarantamatta, tukemalla muita kasvuun ja työllisyyteen liittyviä yleisiä talouspolitiikkoja. Uusille jäsenvaltioille on tärkeää, että raha- ja valuuttakurssipolitiikoilla edistetään lähentymistä. Valuuttakurssijärjestelmät ovat yleisen talous- ja rahapoliittisen kehyksen tärkeä osa, ja niiden avulla pitäisi pyrkiä saavuttamaan kestävä reaalinen ja nimellinen lähentyminen. Uusien jäsenvaltioiden pitäisi pystyä saavuttamaan tavoitteet helpommin osallistumalla ERM II:een soveltuvassa vaiheessa EU-jäsenyyden alkamisen jälkeen.

Julkisen talouden rahoitusaseman vakauttaminen mahdollistaa automaattisten budjetinvakauttajien suhdanteen yli ulottuvan täyden ja symmetrisen vaikutuksen, mikä edistää tuotannon vakauttamista potentiaaliselle tasolle. Vakaan rahoitusaseman jo saavuttaneiden jäsenvaltioiden haasteena on säilyttää tämä asema. Muiden jäsenvaltioiden on tärkeää toteuttaa kaikki tarvittavat korjaavat toimenpiteet julkisen talouden rahoitusasemaa koskevien keskipitkän aikavälin tavoitteidensa saavuttamiseksi, erityisesti jos taloudelliset edellytykset parantuvat, ja välttää näin myötäsyklinen politiikka, sekä saavuttaa sellainen asema, jossa on riittävästi pelivaraa automaattisten vakauttajien suhdanteen yli ulottuvan täysimääräisen vaikutuksen varmistamiseksi ennen seuraavaa taloudellista laskukautta. Eurooppa-neuvoston 22. maaliskuuta 2005 hyväksymän vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamista koskevan kertomuksen mukaisesti euroalueeseen tai ERM II -valuuttakurssimekanismiin osallistuvien jäsenvaltioiden, jotka eivät ole vielä saavuttaneet keskipitkän aikavälin budjettitavoitteitaan, olisi pyrittävä suhdannekorjattuun vuosittaiseen mukautukseen suhdannekorjattuna ja kertaluonteiset ja väliaikaiset toimenpiteet pois lukien, käyttämällä viitearvona 0,5:tä prosenttia BKT:sta.

Yksittäisten jäsenvaltioiden julkisen talouden rahoitusasemaa koskevat keskipitkän aikavälin tavoitteet on eriytetty niiden talous- ja budjettipoliittisten asemien monimuotoisuuden ja erilaisten kehityssuuntien mukaisesti. Vuonna 2005 hyväksytyn vakaus- ja kasvusopimuksen uudistamista koskevan kertomuksen mukaisesti keskipitkän aikavälin tavoitteet tarkistetaan, jotta väestön ikääntymisestä johtuva rahoitustaakka voitaisiin paremmin ottaa huomioon. Tämän lisäksi vuoden 2005 vakaus- ja kasvusopimuksen uudistuksen mukaisesti kansallisten finanssipoliittisten sääntöjen ja instituutioiden käyttöön ottamisella tai vahvistamisella (seurantamekanismit mukaan luettuina) voidaan tarkoituksenmukaisesti täydentää sopimusta ja tukea sen tavoitteita.

Joillakin jäsenvaltioilla on edessään vielä yksi makrotalouspoliittinen haaste eli toimiminen ympäristössä, jossa talous kuroo nopeasti umpeen eroa muihin jäsenvaltioihin nähden. Tähän liittyvät eriasteiset vaihtotaseen alijäämät, nopea luottokannan kasvu ja rahoitusmarkkinoiden syventämiskehitys. Kurinalainen finanssipolitiikka, tehokas rahoitusalan valvonta ja kilpailukyvyn edistäminen ovat olennaisia tekijöitä talouden ulkoisen ja sisäisen epätasapainon hillitsemiseksi. Varovainen finanssipolitiikan viritys on tärkeä keino pitää ulkoinen alijäämä tasolla, joka varmistaa ulkoisen rahoituksen saatavuuden. Kurinalaisella finanssipolitiikalla voidaan edistää julkisen talouden tervettä rahoitusasemaa mutta myös rajoittaa kotimaisen kysynnän huomattavaa kasvua, joka johtaisi jatkuvaan nopeampaan inflaatioon, ja makrotalouden riskejä, jotka voivat aiheuttaa reaalisten vaihtokurssien vaihteluja ja kilpailukyvyn menetyksen pitkittymistä. Rakenneuudistuksilla ja politiikkojen asianmukaisella yhteensovittamisella on olennainen merkitys autettaessa talouksia kestämään maailmantalouden mahdollista epäedullista kehitystä.

Suuntaviiva 1. Talouden vakauden turvaaminen kestävän kasvun edistämiseksi

1. Jäsenvaltioiden olisi noudatettava vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisesti keskipitkän aikavälin finanssipoliittisia tavoitteitaan. Niin kauan kuin tavoitetta ei ole saavutettu, niiden olisi toteutettava kaikki tarvittavat korjaavat toimenpiteet sen saavuttamiseksi. Jäsenvaltioiden olisi vältettävä myötäsyklistä finanssipolitiikkaa. Lisäksi niiden jäsenvaltioiden, joilla on liiallinen alijäämä, on ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin sen nopeaksi oikaisemiseksi.

2. Jäsenvaltioiden, joiden vaihtotaseen alijäämä on kestämättömällä pohjalla, olisi pyrittävä korjaamaan sitä toteuttamalla rakenteellisia uudistuksia ja edistämällä ulkoista kilpailukykyä sekä tarvittaessa korjaamaan sitä finanssipolitiikan avulla. Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Dynaamisen ja toimivan talous- ja rahaliiton edistäminen” (nro 6).

Talouden ja julkisen talouden kestävyyden turvaaminen perustana työllisyyden lisäämiselle

Jos politiikkoihin tai käyttäytymismalleihin ei tule kattavampaa muutosta, Euroopan väestön ikääntyminen aiheuttaa ongelmia Euroopan unionin talouden kestävyydelle pitkällä aikavälillä; potentiaalinen tuotos henkeä kohti alenee työikäisen väestön vähenemisen vuoksi ja eläkkeiden, sosiaalivakuutusten ja terveydenhoidon ja pitkäaikaishoidon järjestelmien kustannukset nousevat. Jollei asiaan löydetä ajoissa ratkaisua, tämä potentiaalinen kehitys on johtamassa merkittävään velkataakan kasvamiseen. Kuten komission talouden kestävyyttä koskevassa kertomuksessa todettiin, useilla jäsenvaltioilla on suuri kestävyyteen liittyvä riski ja monilla muilla jäsenvaltioilla on keskisuuri riski.

Jäsenvaltioiden olisi puututtava ikääntymisen taloudellisiin vaikutuksiin noudattamalla vakiintunutta väestön ikääntymisen vaikutuksia koskevaa kolmiosaista strategiaa. Tähän kuuluu politiikkojen asianmukainen yhdistelmä, jolla velkaa voidaan vähentää riittävän nopeassa tahdissa, myös siten, että keskipitkän aikavälin tavoitteet saavutetaan, ja jolla voidaan tarjota kannustimia työllisyysasteen kohottamiseksi ja työvoiman tarjonnan lisäämiseksi vastapainona työikäisten henkilöiden määrän tulevalle vähenemiselle, sekä eläke- ja terveydenhuoltojärjestelmien uudistukset. On myös tärkeää nykyaikaistaa sosiaalisen suojelun järjestelmiä sen varmistamiseksi, että ne ovat taloudellisesti elinkelpoisia ja toimivat työikäiselle väestölle kannustimina osallistua aktiivisesti työmarkkinoihin, ja pyrkiä samaan aikaan varmistamaan myös, että niiden saatavuutta ja asianmukaisuutta koskevat tavoitteet täyttyvät. Sosiaalisen suojelun järjestelmien ja työmarkkinoiden välisen vuorovaikutuksen parantaminen voi poistaa vääristymiä, ja kannustaa työssäoloajan pidentämiseen elinajanodotteen kasvun myötä. Terveyden edistämispolitiikat, joihin kuuluu myös ennalta ehkäisevä terveydenhuolto, voisivat lisätä terveinä vietettävien elinvuosien määrää ja näin ollen tukea terveydenhuoltojärjestelmien kestävyyttä.

Suuntaviiva 2. Talouden ja julkisen talouden kestävyyden turvaaminen perustana työllisyyden lisäämiselle

Jäsenvaltioiden olisi väestön ikääntymisestä aiheutuviin ennakoituihin kustannuksiin varautuakseen

1. pyrittävä julkisen talouden vahvistamiseksi alentamaan julkista velkaa riittävästi;

2. uudistettava ja vahvistettava eläke-, sosiaaliturva- ja terveydenhuoltojärjestelmiä sen varmistamiseksi, että ne ovat taloudellisesti elinkelpoisia, sosiaalisesti asianmukaisia ja saatavilla;

3. toteutettava toimenpiteitä työmarkkinoille osallistumisen ja työvoiman tarjonnan lisäämiseksi erityisesti naisten, nuorten ja vanhempien työntekijöiden osalta ja edistettävä elämänkaariajattelun soveltamista työelämään tehtyjen työtuntien lisäämiseksi taloudessa.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Elämänkaariajattelun edistäminen työelämässä” (nro 18 sekä 4, 19 ja 21).

Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuva tehokkaampi resurssien kohdentaminen

Julkisella sektorilla on oltava hyvin suunnitellut verotus- ja menojärjestelmät, jotka tehostavat resurssien kohdentamista, jotta se voi edistää täysimääräisesti kasvua ja työllisyyttä. Tähän voidaan päästä suuntaamalla menoja kasvua edistäviin menoluokkiin, kuten tutkimukseen ja kehitykseen (T&K), fyysisiin infrastruktuureihin, ympäristöä säästäviin teknologioihin sekä inhimilliseen pääomaan ja osaamiseen vaarantamatta talouden vakauden ja kestävyyden tavoitteiden toteutumista. Julkisia varoja

on käytettävä mahdollisimman tehokkaasti. Jäsenvaltiot voivat valvoa menoluokkia riittävien julkisten talouden instituutioiden ja rakenteen, kuten menoja koskevien sääntöjen ja tulosbudjetoinnin avulla, mikä mahdollistaa sen, että tarkastelun kohde siirtyy varojen käytöstä tosiasiallisten saavutusten suuntaan, sekä ottamalla käyttöön arviointimekanismeja, joilla varmistetaan, että yksittäiset uudistustoimet ja yleiset uudistuspaketit ovat hyvin suunniteltuja. EU:n talouden tärkeimpinä tavoitteina on varmistaa, että verotusrakenteet ja niiden vuorovaikutus etuusjärjestelmien kanssa lisäävät työtä ja investointeja koskevia kannusteita, lisäävät kasvua kasvattamalla työllisyyttä ja investointeja sekä tehostavat varojen käyttöä julkisen talouden laadun parantamiseksi.

Suuntaviiva 3. Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuva tehokkaampi resurssien kohdentaminen

Jäsenvaltioiden olisi talouden vakautta ja kestävyyttä koskevia suuntaviivoja noudattaen ohjattava julkisia menoja kasvua edistäviin menoluokkiin Lissabonin strategian mukaisesti, mukautettava verotusrakenteitaan kasvupotentiaalin lisäämiseksi ja varmistettava, että käytettävissä on mekanismeja julkisten varojen käytön ja toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamisen välisen suhteen arvioimiseksi ja uudistuspakettien yleisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Resurssien kestävän käytön edistäminen sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittaminen” (nro 11).

Kasvun ja vakauden edistäminen ja rakenteellisten uudistusten täydentäminen palkkakehityksen avulla

Palkkakehitys voi edistää vakaita makrotaloudellisia olosuhteita ja työllisyyttä tukevaa politiikkayhdistelmää. Tämä edellyttää, että reaalipalkkojen nousu vastaa keskipitkällä aikavälillä samanaikaista tuottavuuden kasvua ja kannattavuusastetta, joka mahdollistaa tuottavuutta, kapasiteettia ja työllisyyttä edistävät investoinnit. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, etteivät tilapäiset tekijät, kuten suhdannevaiheen aiheuttamat vaihtelut tuottavuudessa tai pohjainflaation kertaluonteinen kasvu, johda palkkojen kestämättömään kasvuun ja että palkkakehitys vastaa paikallisten työmarkkinoiden olosuhteita. Maissa, joissa markkinaosuudet ovat laskussa, tarvitaan palkkamalttia sekä tuottavuutta lisääviä uudistuksia, jotta yksikkötyökustannukset voitaisiin mukauttaa kilpailukyvyn palauttamiseksi. Nämä kysymykset on otettava huomioon raha- ja finanssipolitiikasta vastaavien viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten välisessä jatkuvassa vuoropuhelussa ja tietojen vaihdossa makrotaloutta koskevan vuoropuhelun yhteydessä.

Suuntaviiva 4. Makrotaloudellista vakautta ja kasvua tukevan palkkakehityksen varmistamiseksi ja sopeutumiskyvyn parantamiseksi jäsenvaltioiden olisi tuettava oikeiden perusedellytysten luomista palkkaneuvotteluille puuttumatta kuitenkaan työmarkkinaosapuolten tehtäviin ja pyrkiä näin edistämään nimellispalkkojen ja työvoimakustannusten kehitystä, joka vastaa keskipitkällä aikavälillä hintavakautta ja tuottavuuden kehityssuuntaa, ottaen huomioon erot ammattitaidossa ja paikallisissa työmarkkinaolosuhteissa.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Työllisyyttä tukevien työvoimakustannusten kehittymisen ja palkanmuodostusmekanismien varmistaminen” (nro 22).

Johdonmukaisten makrotalous-, rakenne- ja työllisyyspolitiikkojen edistäminen

Terveen makrotalouspolitiikan tarkoituksena on luoda edellytykset työpaikkojen luomiselle ja kasvulle. Julkistalouden vakaan rahoitusaseman kannalta johdonmukaiset rakenneuudistukset ovat välttämättömiä tuottavuuden ja työllisyyden lisäämiseksi keskipitkällä aikavälillä ja auttavat saavuttamaan kasvupotentiaalin täysimääräisesti ja vahvistamaan sitä. Ne edistävät myös julkisen talouden kestävyyttä, vakaata makrotaloutta ja häiriöiden sietokykyä. Samalla on noudatettava asianmukaista makrotalouspolitiikkaa, jotta rakenneuudistuksista saadaan täysi hyöty kasvun ja työllisyyden kannalta. Jäsenvaltioiden yleisissä talousstrategioissa on keskeistä sen varmistaminen, että niillä on johdonmukaiset makrotaloudellisia puitteita tukevat rakennepolitiikat ja päinvastoin. Markkinauudistuksilla ja inhimilliseen pääomaan investoimalla on erityisesti parannettava talouden kokonaisvaltaista mukautumis- ja sopeutumiskykyä sekä taloussuhdanteiden muutoksiin että globalisaation tai teknologioiden kehityksen kaltaisiin pitkän aikavälin kehityssuuntiin vastaamiseksi. Tämän vuoksi on tärkeää uudistaa verotus- ja etuusjärjestelmiä työnteon tekemiseksi kannattavaksi ja minimoida työmarkkinoille osallistumista mahdollisesti heikentäviä toimenpiteitä.

Suuntaviiva 5. Makrotalous-, rakenne- ja työvoimapolitiikkojen välisen johdonmukaisuuden parantaminen

Jäsenvaltioiden olisi toteutettava työ- ja tuotemarkkinoiden uudistuksia, jotka samanaikaisesti lisäävät kasvupotentiaalia ja tukevat makrotaloudellisia puitteita lisäämällä työ- ja tuotemarkkinoiden joustavuutta, tuotannontekijöiden liikkuvuutta ja sopeutumiskykyä vastauksena globalisaation, teknologioiden kehityksen, kysynnässä tapahtuvien muutosten ja suhdannevaihteluiden asettamiin haasteisiin. Erityisesti jäsenvaltioiden olisi annettava uusi sysäys vero- ja etuusjärjestelmien uudistamiselle kannustimien parantamiseksi, jotta työn tekeminen saadaan kannattavaksi; lisättävä työmarkkinoiden sopeutumiskykyä yhdistämällä joustava työllistäminen ja työsuhdeturva sekä parannettava työllistettävyyttä sijoittamalla inhimilliseen pääomaan.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Joustavuuden edistäminen yhdessä työsuhdeturvan kanssa sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen ottaen työmarkkinaosapuolten asema asianmukaisesti huomioon” (nro 21 ja nro 19).

A.2 ***Dynaamisen ja toimivan euroalueen varmistaminen***

Sen jälkeen, kun euroalue luotiin lähes kymmenen vuotta sitten, vielä neljä maata liittyi euroalueeseen. Euro on auttanut edistämään talouden vakauttamista euroalueen maissa tarjoamalla suotuisat rahoitusolosuhteet ja lieventämällä ulkoisten valuuttakurssien suhdannevaihtelujen vaikutusta. Kasvu on jatkunut vaimeana joissain euroalueen osissa ja maiden välillä on edelleen pitkään jatkuneita kasvu- ja inflaatioeroja. Tämä nostaa esille kysymyksen siitä, toimiiko sisäinen sopeutus euroalueella moitteettomasti, ja antaa ymmärtää, että talouspolitiikat ja hallintorakenteet eivät ehkä ole vielä täysin mukautuneet siten, että rahaliitosta saataisiin täysimääräinen hyöty. Koska euroalueen maat eivät enää voi luoda riippumattomasti raha- tai valuuttakurssipolitiikkoja, rakenteelliset lisäuudistukset ovat keskeisiä edistettäessä joustavaa sopeutumista talouden häiriötekijöihin ja kilpailukyvyn löytämistä; tällä tavoin talouskasvu saadaan vakaasti kestävälle pohjalle.

Euroalueen politiikkayhdistelmän on tuettava talouden kasvua, mutta turvattava myös pitkän aikavälin kestävyys ja vakaus. Nykyisessä taloustilanteessa on tärkeää, että politiikkayhdistelmä lisää kuluttajien ja sijoittajien luottamusta, mikä tarkoittaa sitoutumista keskipitkän aikavälin vakauteen. Finanssipolitiikalla on varmistettava sellainen julkisen talouden rahoitusasema, joka tukee hintavakautta ja jonka pohjalta voidaan yhtäältä varautua väestön ikääntymisen vaikutuksiin ja toisaalta saavuttaa talouskasvua edistävä julkinen meno- ja tulorakenne. Euroryhmä totesi huhtikuussa 2007, että suotuisan suhdannetilanteen ansiosta useimpien euroalueen jäsenten pitäisi saavuttaa keskipitkän aikavälin tavoitteensa vuonna 2008 tai 2009 ja kaikkien pitäisi pyrkiä saavuttamaan ne viimeistään vuonna 2010. Koska julkisen sektorin osuus taloudellisessa toiminnassa on euroalueella suuri, julkisen talouden laadulla on huomattava vaikutus talouden suorituskykyyn. On myös erittäin tärkeää, että resurssit käytetään tehokkaasti kasvua tukevalla tavalla ja että julkisen toiminnan rahoittamisesta aiheutuvat vääristymät ovat mahdollisimman vähäiset. Kattavien rakenneuudistusten ansiosta euroalue voi ajan mittaan lisätä kasvupotentiaaliaan ja varmistaa, ettei vahvempi kasvu luo pohjaa nopeammalle inflaatiolle. Uudistukset, jotka tukevat sopeutumiskykyisempiä osallisuutta edistävimpiä ja yhdentyneitä työmarkkinoita, lisäävät kilpailua tuotemarkkinoilla ja nopeuttavat rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä yhdessä kasvuun ja vakauteen tähtäävien makrotaloudellisten politiikkojen kanssa, ovat erityisen tärkeitä euroalueen jäsenvaltioille, sillä ne vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltioiden kykyyn sopeutua häiriöihin.

Voidakseen edistää kansainvälisen talouden vakautta ja edustaa paremmin omia taloudellisia etujaan euroalueen on osallistuttava hyvin aktiivisesti kansainväliseen raha- ja talouspolitiikkaa koskevaan yhteistyöhön. Vaikka euroryhmän puheenjohtajan nimittäminen kaksivuotiskaudeksi vuonna 2005 on vakauttanut euroalueen ulkoista edustusta, sitä olisi parannettava nykyisten sopimusten mukaisesti, jotta euroalue voi ottaa strategisesti johtavan aseman maailmanlaajuisen talousjärjestelmän kehittämisessä ja jotta alueen asema on oikeassa suhteessa sen taloudelliseen painoarvoon.

Seurannaisvaikutukset ovat tuntuvimpia ja yhteisen toimintasuunnitelman tarve on suurin euroalueella. Yhteinen valuutta ja yhteinen rahapolitiikka tehostavat osaltaan koordinaatiota ja vahvistavat euroalueen roolia kasvun ja työllisyyden lisäämisessä koko EU:n alueella.

Suuntaviiva 6. Dynaamisen ja toimivan talous- ja rahaliiton edistäminen. Euroalueen jäsenvaltioiden on huolehdittava talous- ja finanssipolitiikkojensa paremmasta koordinoinnista erityisesti siten, että niiden on

1. kiinnitettävä erityistä huomiota julkisen taloutensa finanssipolitiikan kestävyyteen, vakaus- ja kasvusopimusta noudattaen;

2. edistettävä politiikkayhdistelmää, joka tukee talouden elpymistä eikä vaaranna hintavakautta ja siten lisää yritysten ja kansalaisten luottamusta lyhyellä tähtäimellä ja tukee kestävää kasvua pitkällä tähtäimellä;

3. vietävä eteenpäin rakenteellisia uudistuksia, jotka lisäävät euroalueen pitkän aikavälin kasvupotentiaalia ja parantavat sen tuottavuutta, kilpailukykyä ja talouden sopeutumista epäsymmetrisiin häiriöihin kiinnittäen erityistä huomiota työllisyyspolitiikkaan; sekä

4. varmistettava, että euroalueen vaikutus maailmanlaajuiseen talousjärjestelmään on oikeassa suhteessa sen taloudelliseen painoarvoon.

B JAKSO

EUROOPAN KASVUPOTENTIAALIA LISÄÄVÄT MIKROTALOUDELLISET UUDISTUKSET

Rakenteelliset uudistukset ovat välttämättömiä EU:n kasvupotentiaalin lisäämiseksi ja makrotalouden vakauden tukemiseksi, koska ne lisäävät Euroopan talouden tehokkuutta ja sopeutumiskykyä. Kilpailu, inhimillinen pääoma, investoinnit ja innovaatio edistävät tuottavuuden kasvua. Euroopan talouden kasvumahdollisuuksien lisääminen edellyttää edistymistä työpaikkojen luomisessa ja tuottavuuden kasvussa. EU:n tuottavuuden kasvu oli yli vuosikymmenen Yhdysvaltojen vastaavaa kasvua alhaisempi. Vuoden 2005 puolivälin jälkeen EU:n tuottavuuden kasvu on kuitenkin nopeutunut, vaikka tuottavuuden kasvu on pysähtynyt useilla palvelualoilla. Tämän kehityssuunnan säilyttäminen on unionin tärkeimpiä haasteita, ottaen huomioon erityisesti väestön ikääntyminen. Pelkästään väestön ikääntymisen arvioidaan vähentävän lähes puolella nykyistä potentiaalista kasvuvauhtia. Tuottavuuden kasvun jatkuminen, koulutetumpi, ammattitaitoinen ja motivoitunut työvoima sekä tehtyjen työtuntien lisääminen ovat välttämättömiä nykyisten elinolojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi ja sosiaalisen suojelun korkean tason turvaamiseksi. Lisäksi tiiviimpi yhteistyö hallituksen eri tasoilla mahdollistaa johdonmukaisemman, koordinoidumman ja tehokkaamman päätöksenteon.

B.1 *Osaaminen ja innovointi – kestävän kasvun veturit*

Tutkimukseen ja kehitykseen (T&K), innovaatioihin, koulutukseen, taitoihin ja elinikäiseen oppimiseen tehtyjen investointien kautta karttunut osaaminen on pitkän aikavälin kasvun keskeinen tekijä. Politiikat, joiden tavoitteena on lisätä osaamiseen suunnattuja investointeja ja parantaa EU:n talouden innovointikykyä, ovat keskeisessä asemassa kasvua ja työllisyyttä koskevassa Lissabonin strategiassa. Tästä syystä kauden 2007–2013 kansalliset ja alueelliset ohjelmat kohdistetaan entistä useammin näiden alojen investointeihin Lissabonin tavoitteiden mukaisesti.

T&K-investointien lisääminen ja parantaminen eurooppalaisen osaamisalueen luomiseksi

Tutkimuksen ja kehityksen korkea taso on innovointiprosessin keskeinen tekijä ja edistää näin ollen merkittävästi tulevaa kilpailukykyämme. T&K vaikuttaa talouden kasvuun eri kanavien kautta. Ensinnäkin se voi edistää uusien markkinoiden ja tuotantoprosessien syntymistä; toiseksi se voi parantaa jo olemassa olevia tuotteita ja tuotantoprosesseja; kolmanneksi se lisää maan kykyä omaksua uusia teknologioita; ja neljänneksi se edistää innovointikykyä. Kestävän kasvun saavuttamisessa ympäristöteknologiat ja ekoinnovointi ovat tärkeässä asemassa.

EU käyttää tällä hetkellä T&K:een noin 1,85 prosenttia BKT:sta (vaihtelee jäsenvaltioittain alle 0,5 prosentista lähes 4 prosenttiin). T&K-menot BKT:hen verrattuna ovat supistuneet hieman vuoden 2000 jälkeen. Lisäksi elinkeinoelämä rahoittaa vain noin 55 prosenttia tutkimusmenoista EU:ssa. Yksityisten T&K-investointien pientä määrää pidetään yhtenä tärkeimmistä selityksistä Yhdysvaltojen innovaatioiden alalla EU:sta saamalle etumatkalle. Eurooppalaisen tutkimusalueen, mukaan lukien EU:n yhteinen tavoite eli tutkimusinvestointien lisääminen kolmeen prosenttiin BKT:sta vuoteen 2010 mennessä, toteuttamisessa on sen vuoksi edistyttävä nopeammin. Jäsenvaltioita pyydetään raportoimaan kansallisista T&K-menotavoitteistaan ja niiden saavuttamiseksi toteutettavista toimenpiteistä kansallisissa uudistusohjelmissaan ja vuosittaisissa täytäntöönpanoa koskevissa kertomuksissa ja kiinnittämään erityistä huomiota eurooppalaisen ulottuvuuden sisällyttämiseen kansallisiin T&K-politiikkoihin. Suurimpana haasteena on luoda perusedellytykset, välineet ja kannustimet, jotka houkuttelevat yrityksiä lisäämään tutkimusinvestointeja.

Julkiset tutkimusrahat on käytettävä tehokkaammin ja julkisen tutkimuksen ja yksityisen sektorin välisiä yhteyksiä on parannettava. Osaamiskeskuksia ja -verkkoja olisi vahvistettava ja uudenaikaista tutkimusinfrastruktuuria olisi kehitettävä koordinoidusti, yksityisen sektorin innovointitoimintaa olisi vauhditettava käyttämällä julkisen tuen mekanismeja kokonaisvaltaisemmin, julkisten investointien vipuvaikutusta olisi parannettava ja tutkimuslaitosten ja yliopistojen hallintoa olisi uudistettava. On myös tärkeää varmistaa, että yritykset toimivat kilpailukykyisessä ympäristössä, koska kilpailu kannustaa merkittävästi yksityissektoria investoimaan innovointiin. Lisäksi on ponnisteltava määrätietoisesti eurooppalaisten tutkijoiden määrän ja ammattitaidon lisäämiseksi erityisesti houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen ja tekniseen ja insinöörialan koulutukseen parantamalla tutkijoiden urakehitysmahdollisuuksia ja poistamalla heidän kansainvälisen, yhteisön sisäisen ja eri alojen välisen liikkuvuuden esteitä sekä rekrytoimalla ja uudelleen integroimalla EU:n ulkopuolella toimivia ja ulkomaisia huippututkijoita ja opiskelijoita. T&K:n eurooppalaista ulottuvuutta olisi vahvistettava yhteisrahoituksella, aikaansaamalla tutkijoiden kriittinen massa ja tutkimuslaitosten optimaalinen määrä EU:n tasolla painopistealoilla, joilla rahoituksen tarve on suuri, ja poistamalla tutkijoiden ja yliopistojen opetushenkilökunnan ja opiskelijoiden liikkuvuuden esteitä. Luomiskyvyn ja uuden tiedon omaksumiskyvyn tehostamiseksi tarvitaan lisää toimia koulutuksen, erityisesti korkeakoulutuksen, laadun parantamiseksi ja säilyttämiseksi.

Suuntaviiva 7. Erityisesti yksityissektorin T&K-investointien lisäämiseksi ja parantamiseksi vahvistetaan yleiseksi investointitavoitteeksi vuoteen 2010 mennessä 3 prosenttia BKT:sta siten, että se jakautuu asianmukaisella tavalla yksityisen ja julkisen sektorin kesken. Jäsenvaltiot määrittelevät tarvittavat välitasot. Jäsenvaltioiden olisi edelleen kehitettävä toimenpidekokonaisuuksia, joilla kannustetaan tutkimusta ja kehitystä, erityisesti yritysten T&K-toimintaa:

1. parantamalla perusedellytyksiä ja varmistamalla, että yritysten toimintaympäristö on riittävän kilpailukykyinen ja houkutteleva;

2. tehostamalla T&K:een tarkoitettujen julkisten menojen käyttöä ja vaikutusta ja kehitettävä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia;

3. kehittämällä ja vahvistamalla jäsenvaltioiden koulutus- ja tutkimuslaitosten osaamiskeskuksia ja perustamalla tarpeen mukaan uusia sekä parantamalla julkisten tutkimuslaitosten ja yksityisten yritysten välistä yhteistyötä ja teknologian siirtoa;

4. kehittämällä ja käyttämällä paremmin hyväksi kannustimia yksityisen T&K-toiminnan aikaansaamiseksi;

5. uudistamalla tutkimuslaitosten ja yliopistojen hallintoa;

6. varmistamalla ammattitaitoisten tutkijoiden riittävä määrä houkuttelemalla enemmän opiskelijoita tieteelliseen, tekniseen ja insinöörikoulutukseen ja parantamalla tutkijoiden ja kehittämistyössä olevan henkilöstön urakehitysmahdollisuuksia ja eurooppalaista, kansainvälistä ja eri alojen välistä liikkuvuutta.

Innovoinnin helpottaminen

Euroopan talouden dynaamisuus riippuu sen luomis- ja innovointikyvystä. Tästä syystä on luotava innovaatioita suosivat taloudelliset perusedellytykset, joihin sisältyvät muun muassa hyvin toimivat rahoitus- ja tuotemarkkinat sekä selkeästi määritellyt ja edulliset teollis- ja tekijänoikeudet. Innovaatioita tuovat usein markkinoille uudet yritykset, joilla voi olla erityisiä vaikeuksia rahoituksen saamisessa. Innovatiivisten yritysten perustamista ja kasvua samoin kuin rahoituksen saatavuutta edistävillä toimenpiteillä olisi tästä syystä lisättävä innovatiivista toimintaa. Teknologian levitystä ja kansallisten innovaatio- ja koulutusjärjestelmien parempaan yhdentämiseen tähtääviä politiikkoja voidaan edistää kehittämällä innovaatiokeskuksia ja -verkkoja sekä tarjoamalla pk-yrityksille innovointia tukevia palveluja. Osaamisen siirtäminen tutkijoiden liikkuvuuden, suorien ulkomaisten sijoitusten (FDI) tai maahantuodun teknologian avulla on erityisen hyödyllistä kehityksessä jälkeen jääneille maille ja alueille. On myös tärkeää vahvistaa entisestään T&K-toiminnan, koulutuksen ja innovoinnin muodostaman osaamisen kolmion yhdentymistä. Erityisesti korkealaatuiset koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestelmät ovat osaamis- ja innovaatiovalmiuksien perusedellytyksiä.

EU:n laaja-alaisessa innovaatiostrategiassa käsitellään näin ollen teollis- ja tekijänoikeuksia, standardointia, julkisten hankintojen käyttöä innovoinnin edistämiseksi, yhteisiä teknologia-aloitteita, innovoinnin edistämistä edelläkävijämarkkinoilla, korkeakoulutuksen, tutkimustoiminnan ja liike-elämän välistä yhteistyötä ns. open source -tyyppinen innovointi mukaan lukien, innovoinnin edistämistä aluetasolla ja palvelualoilla, sekä muiden kuin teknologian alojen innovointia ja yritysten pääoman, erityisesti riskipääoman saatavuuden parantamista.

EU:n on välttämätöntä löytää ratkaisu EU:n laajuisia patentteja koskevia riita-asioita ja yhteisön patenttia varten.

Suuntaviiva 8. Kaikentyyppisen innovoinnin helpottamiseksi jäsenvaltioiden olisi keskityttävä:

1. innovointia tukevien palveluiden, erityisesti teknologian levityksen ja siirron parantamiseen;

2. yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä yhdistävien innovaatiokeskusten, verkkojen ja hautomoiden luomiseen ja kehittämiseen, myös alueellisella ja paikallistasolla, alueiden välisten teknologiaerojen pienentämiseksi;

3. rajat ylittävän osaamisen siirron kannustamiseen, myös suorien ulkomaisten sijoitusten avulla;

4. innovatiivisten tuotteiden ja palveluiden julkisten hankintojen kannustamiseen;

5. kotimaisen ja kansainvälisen rahoituksen saatavuuden parantamiseen;

6. tehokkaiden ja oikeahintaisten keinojen luomiseen teollis- ja tekijänoikeuksien täytäntöön panemiseksi.

Tieto- ja viestintätekniikan levittäminen i2010-aloitteen tavoitteiden ja toimien mukaisesti on myös tärkeä keino parantaa tuottavuutta ja sen seurauksena myös taloudellista kasvua. EU ei ole pystynyt saamaan täyttä hyötyä tieto- ja viestintätekniikasta. Tämä johtuu erityisesti siitä, että investoinnit tieto- ja viestintätekniikkaan, organisatorisiin innovaatioihin ja digitaalitekniikkaan ovat edelleen riittämättömiä. Tieto- ja viestintätekniikan laajempi ja tehokkaampi käyttö ja saumattomasti toimivien yhtenäismarkkinoiden toteuttaminen sähköisissä viestintäpalveluissa tukee eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä tulevaisuudessa. Lisäksi on tärkeää vähentää niin sanottujen sähköisten yhtenäismarkkinoiden sirpaloitumista ja estää se ottamalla käyttöön jäsenvaltioiden väliset yhteentoimivat sähköiset palvelut kaikilla aloilla. Avoimet tieto- ja viestintätekniikan standardit luovat hyödyllisen perustan yhteentoimivuudelle ja innovoinnille. Myös verkkojen turvallisuudesta, tietoturvallisuudesta ja tietojen yksityisyydestä sekä lähentymisestä olisi huolehdittava. Jäsenvaltioiden olisi kannustettava laajakaistaverkkojen käyttöönottoon myös huonojen palveluyhteyksien alueilla tietoon perustuvan talouden kehittämiseksi ja alueellisten erojen vähentämiseksi taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurin kehittämisen osalta sekä edistettävä kasvua ja innovointia uusien palvelujen osalta ottamalla käyttöön huippunopeita laajakaistaverkkoja.

Suuntaviiva 9. Tieto- ja viestintätekniikan leviämisen ja tehokkaan käytön edistämiseksi sekä osallistavan tietoyhteiskunnan luomiseksi jäsenvaltioiden olisi:

1. kannustettava tieto- ja viestintätekniikan käyttämiseen laajalti julkisissa palveluissa, pk-yrityksissä ja kotitalouksissa;

2. vahvistettava tarpeelliset puitteet tätä vastaaville työn uudelleenorganisoinnille talouselämässä;

3. edistettävä eurooppalaisen teollisuuden vahvaa asemaa tieto- ja viestintätekniikan avainaloilla;

4. kannustettava vahvan tieto- ja viestintätekniikan ja sisältöteollisuuden sekä hyvin toimivien markkinoiden kehittämiseen;

5. huolehdittava verkko- ja tietoturvallisuudesta sekä lähentymisestä ja yhteentoimivuudesta tavoitteena luoda rajaton tiedon alue;

6. kannustettava laajakaistaverkkojen käyttöönottoon myös huonojen palveluyhteyksien alueilla tietoon perustuvan talouden kehittämiseksi. Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Joustavuuden edistäminen yhdessä työsuhdeturvan kanssa sekä työmarkkinoiden segmentoitumisen vähentäminen ottaen työmarkkinaosapuolten asema asianmukaisesti huomioon” (nro 21).

Eurooppalaisen teollisuuspohjan kilpailuetujen vahvistaminen

Vahva teollisuuspohja on avainasemassa Euroopan talouden kannalta. EU:n kilpailukyky riippuu talouden kyvystä suunnata uudelleen toiminnot aloille, joilla tuottavuus on suurempi. Lähestymistapa, jossa yhdistyvät innovointi-, työllisyys-, alue- ja muut politiikat, tukee EU:n teollisuuspohjan parantamista. Taloudellisen ja teknologisen johtoasemansa vahvistamiseksi ja säilyttämiseksi Euroopan on vahvistettava kykyään kehittää ja markkinoida uusia teknologioita, mukaan lukien tieto- ja viestintätekniikka sekä ympäristötekniikka. Tutkimukseen, sääntelyyn ja rahoitukseen liittyvien haasteiden yhdessä ratkomisesta Euroopan tasolla syntyvää synergiaa olisi analysoitava ja hyödynnettävä silloin, kun haasteiden määrästä ja laajuudesta johtuen yksittäiset jäsenvaltiot eivät yksin pysty korjaamaan markkinoiden toiminnan puutteita. EU ei ole vielä pystynyt käyttämään teknologista potentiaaliaan täysimääräisesti. Euroopan teollisuuspolitiikan olisi pyrittävä luomaan tasapuoliset toimintaedellytykset rehelliseen kilpailuun perustuvalle liiketoiminnalle. Eurooppalaisen osaamisen yhdistäminen sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön kehittäminen tapauksissa, joista yhteiskunnalle koituu suuremmat hyödyt kuin yksityiselle sektorille, auttavat hyödyntämään tätä potentiaalia.

Suuntaviiva 10. Euroopan teollisuuspohjan kilpailuetujen vahvistamiseksi Euroopan koko alueella on oltava vakaa teollisuusrakenne. Nykyaikaista ja aktiivista teollisuuspolitiikkaa voidaan harjoittaa vain vahvistamalla teollisuuspohjan kilpailuetuja, mukaan lukien luomalla suotuisat puitteet sekä teollisuudelle että palveluille, huolehtien siitä, että kansalliset, valtioiden väliset ja eurooppalaiset toimet täydentävät toisiaan. Jäsenvaltioiden olisi

1. aloitettava keskeisten teollisuudenalojen lisäarvon ja kilpailukykytekijöiden määrittäminen ja käsiteltävä globalisaation haasteita;

2. keskityttävä myös uusien teknologioiden ja markkinoiden kehittämiseen.

   a) Tämä tarkoittaa erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin ja jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön perustuvien uusien teknologia-aloitteiden edistämiseen sitoutumista, mikä auttaa selviytymään aidoista markkinahäiriöistä.

   b) Tämä merkitsee myös alueellisten tai paikallisten klusteriverkkojen luomista ja kehittämistä koko EU:ssa siten, että pk-yritykset ovat laajemmin mukana.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamisen parantaminen” (nro 20).

Kannustaminen resurssien kestävään käyttöön

Unionin jatkuva menestyminen riippuu myös siitä, kuinka resursseihin ja ympäristöön liittyviä haasteita käsitellään, sillä jos niihin ei puututa tai niitä käsitellään tavalla, joka ei ole kustannustehokas, ne jarruttavat tulevaa kasvua. Viimeaikainen kehitys on osoittanut energiatehokkuuden merkityksen ja sen, kuinka

tärkeää on vähentää Euroopan talouden herkkyyttä öljyn hinnan vaihteluille. Ilmasto- ja energiapolitiikkaa koskeva yhdennetty lähestymistapa on tarpeen, jotta voidaan parantaa toimitusvarmuutta, varmistaa EU:n talouden kilpailukyky ja kohtuuhintaisen energian saatavuus sekä torjua ilmastonmuutosta. Sekä jäsenvaltioiden että yhteisön on pyrittävä saavuttamaan EU:n tavoitteet, joiden mukaan kasvihuonekaasupäästöjä on vähennettävä vähintään 20 prosenttia, uusiutuvien energialähteiden osuuden on oltava 20 prosenttia ja energiatehokkuutta on parannettava 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Samoin niiden on – EU:n panoksena vuoden 2012 jälkeistä aikaa koskevaan maailmanlaajuiseen ja kattavaan sopimukseen – valmistauduttava kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen 30 prosentilla vuoteen 2020 mennessä edellyttäen, että muut kehittyneet maat sitoutuvat vastaaviin päästövähennyksiin ja että taloudellisesti edistyneemmät kehitysmaat sitoutuvat osallistumaan asiaan riittävässä määrin. Politiikkoja olisi kehitettävä sen varmistamiseksi, että tavoitteet saavutetaan taloudellisesti tehokkaimmalla tavalla ja kustannuksia säästäen. Keskeisenä haasteena on varmistaa, että siirtymistä vähähiiliseen talouteen käsitellään tavalla, joka vastaa EU:n kilpailukykyä, tukee julkisen talouden vakaata ja kestävää hoitoa sekä edistää kasvua ja työllisyyttä koskevan Lissabonin strategian mukaisia laajempia kasvutavoitteita. On ensiarvoisen tärkeää, että jäsenvaltiot jatkavat ilmastonmuutoksen torjuntaa, jotta maapallon lämpötilan nousu ei ylitä 2 °C:ta esiteolliseen tasoon verrattuna, ja pantava täytäntöön Kioton sekä vuoden 2020 tavoitteet kustannustehokkaalla tavalla. Jäsenvaltioiden olisi myös pysäytettävä biodiversiteetin köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä ja säilytettävä ekosysteemipalvelut etenkin sisällyttämällä tämä vaatimus muihin politiikkoihin, ottaen huomioon biodiversiteetin merkitys tietyille talouden aloille.

Tehokkaan ja kestävän liikennepolitiikan kehittämisellä, johon kuuluu myös ulkoisten kustannusten huomioon ottaminen, on keskeinen merkitys. Markkinaehtoisten välineiden käyttö tässä yhteydessä on ensiarvoisen tärkeää, jotta hinnat heijastaisivat paremmin ympäristövahinkoja ja sosiaalisia kustannuksia ja on tärkeätä antaa hintasignaalien vaikuttaa täysimääräisesti. Olisi huolehdittava myös EU:n päästökauppajärjestelmän vahvistamisesta. Ympäristöystävällisten teknologioiden ja ekoinnovaation kehittämistä ja käyttöä, ympäristöarvojen huomioon ottamista julkisissa hankinnoissa kiinnittäen erityistä huomiota pk-yrityksiin, ja ympäristölle haitallisten tukien lakkauttamista on kannustettava. Näillä toimilla ja muilla politiikan keinoilla, verotus, ympäristötuet ja käyttömaksut mukaan lukien, voidaan lisätä innovatiivista toimintaa ja vahvistaa kestävän kehityksen toteutumista. EU:n yritykset kuuluvat esimerkiksi maailman johtaviin uusiutuvia energialähteitä hyödyntävien teknologioiden kehittäjiin. Koska energian hinta on jatkuvasti nousussa ja ilmastoon kohdistuvat uhat lisääntyvät, on sekä kasvun että kestävän kehityksen edistämisen kannalta tärkeää pyrkiä parantamaan energiatehokkuutta.

Suuntaviiva 11. Resurssien kestävän käytön edistämiseksi sekä ympäristönsuojelun ja kasvun välisen synergian lujittamiseksi jäsenvaltioiden olisi

1. painotettava energiatehokkuutta ja yhteistuotantoa, kestävien, mukaan lukien uusiutuvien, energiamuotojen kehittämistä ja ympäristöystävällisten ja ekotehokkaiden teknologioiden nopeaa levittämistä a) sisämarkkinoille, eritoten energian ja liikenteen alalla muun muassa Euroopan talouden öljyn hinnan muutoksista aiheutuvan haavoittuvuuden vähentämiseksi, b) muualle maailmaan siitä syystä, että tällä sektorilla on huomattavaa vientipotentiaalia;

2. edistettävä keinojen kehittämistä ulkoisten ympäristökustannusten huomioon ottamiseksi sekä talouskasvun ja ympäristön pilaantumisen välisen kytköksen katkaisemiseksi. Nämä painopistealueet olisi pantava täytäntöön voimassa olevan yhteisön lainsäädännön ja ympäristöteknologioita koskevassa toimintasuunnitelmassa ehdotettujen toimien ja välineiden mukaisesti, muun muassa a) käyttämällä markkinaehtoisia välineitä, b) käyttämällä riskirahoitusta ja T&K-rahoitusta, c) edistämällä kestäviä tuotanto- ja kulutusmalleja, mukaan lukien ympäristöarvojen huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa, d) kiinnittämällä erityistä huomiota pk-yrityksiin, ja e) uudistamalla tukijärjestelmät, joilla on huomattava haitallinen vaikutus ympäristöön ja jotka eivät ole yhteensopivia kestävän kehityksen kanssa, ja pyrkimällä poistamaan tällaiset tuet asteittain;

3. pyrittävä edelleen tavoitteeseen, jonka mukaan biodiversiteetin köyhtyminen pysäytetään vuoteen 2010 mennessä, erityisesti sisällyttämällä tämä vaatimus muihin politiikkoihin, ottaen huomioon biodiversiteetin merkitys tietyille talouden aloille;

4. jatkettava ilmastonmuutoksen torjuntaa panemalla täytäntöön Kioton tavoitteet kustannustehokkaalla tavalla, erityisesti pk-yritysten osalta.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuva tehokkaampi resurssien kohdentaminen” (nro 3).

B.2 *Euroopasta houkuttelevampi paikka investoijille ja työntekijöille*

Euroopan unionin houkuttelevuus investointipaikkana riippuu muun muassa sen markkinoiden koosta ja avoimuudesta, sen lainsäädännöstä, sen työvoiman laadusta ja sen infrastruktuurista.

Sisämarkkinoiden laajentaminen ja syventäminen

Tavaroiden sisämarkkinat ovat suhteellisen hyvin yhdentyneet, mutta palvelumarkkinat ovat edelleen oikeudellisesti tai tosiasiallisesti melko hajanaiset. Palveludirektiivin paneminen täytäntöön täysimääräisesti ja oikeaan aikaan on merkittävä askel kohti täysin toimivia palveluiden sisämarkkinoita. Poistamalla kaikki esteet rajat ylittävän toiminnan tieltä myös hallinnollista rasitusta vähentämällä voidaan vapauttaa palvelualan käyttämätöntä potentiaalia Euroopassa. Verotusympäristön parantaminen on tärkeää. Yhtenäismarkkinoiden toimintaa voidaan parantaa jatkuvilla ponnisteluilla veropetosten estämiseksi ja haitallisen verokilpailun poistamiseksi sekä lujittamalla verotusta koskevaa yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä ja tarvittaessa Euroopan tasolla kansallista toimivaltaa mitenkään rajoittamatta. Työ jatkuu tämän osalta myös siten, että pyritään poistamaan yhtenäismarkkinoiden tiellä olevat esteet. Niin ikään rahoitusmarkkinoiden täydellinen yhdentyminen panemalla täytäntöön rahoituspalveluja vuosina 2005–2010 koskevassa valkoisessa kirjassa esitetty strategia lisäisi tuotantoa ja työllisyyttä mahdollistamalla pääomien tehokkaamman kohdentamisen ja yritysrahoitukselle paremmat toimintaedellytykset.

Jäsenvaltiot ovat edistyneet sisämarkkinadirektiivien saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tavoitteena olisi kuitenkin oltava pyrkimys hyödyntää eurooppalaisia yhtenäismarkkinoita paremmin. Direktiivejä ei myös panna usein täytäntöön tai sovelleta asianmukaisesti, kuten komission käynnistämien rikkomisesta johtuvien menettelyjen suuri määrä osoittaa. Jäsenvaltioiden olisi vaihdettava keskenään tietoja parhaista toimintatavoista ja tehtävä yhteistyötä komission kanssa varmistaakseen, että kansalaiset ja yritykset saavat sisämarkkinalainsäädännöstä täyden hyödyn. Esimerkiksi julkisia hankintoja koskevissa menettelyissä on edelleen huomattavasti parantamisen varaa. Tilanteen parantamiseksi olisi kasvatettava julkisesti ilmoitettujen julkisten hankintojen osuutta. Lisäksi avoimemmalla hankintamenettelyllä saataisiin aikaan merkittäviä budjettisäästöjä jäsenvaltioille.

Suuntaviiva 12. Sisämarkkinoiden laajentamiseksi ja syventämiseksi jäsenvaltioiden olisi

1. tehostettava sisämarkkinadirektiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä;

2. asetettava etusijalle sisämarkkinalainsäädännön tiukempi ja parempi täytäntöönpano;

3. poistettava jäljellä olevat rajat ylittävää toimintaa haittaavat esteet;

4. sovellettava tehokkaasti julkisia hankintoja koskevia EU:n sääntöjä;

5. edistettävä palvelujen täysin toimivien sisämarkkinoiden toteuttamista siten, että samalla säilytetään Euroopan sosiaalinen malli;

6. nopeutettava rahoitusmarkkinoiden yhdentymistä rahoituspalveluja koskevan toimintasuunnitelman johdonmukaisella täytäntöönpanolla ja valvonnalla. Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Työmarkkinoiden tarpeiden yhteensopivuuden varmistaminen” (nro 20).

Avoimien ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistaminen Euroopassa ja sen ulkopuolella

Avoin maailmanlaajuinen kauppajärjestelmä on tärkeä EU:lle. EU on maailman johtava kaupankävijä ja investoija. EU:n avoin politiikka merkitsee teollisuudelle alhaisempia kustannuksia, kuluttajille huokeampia hintoja sekä liike-elämälle tehokkaampaa kilpailua ja uusia investointeja. On tärkeää, että EU käyttää kansainvälisissä neuvotteluissa vaikutusvaltaansa ajaakseen vielä avoimempia markkinoita, joiden pitäisi johtaa vastavuoroisiin etuihin. Näin ollen EU aikoo jatkaa kaupan ja sijoitusten esteiden poistamista ja samalla torjua epärehellisiä kauppa- ja sijoituskäytänteitä sekä kilpailun vääristymistä. On myös tärkeää työskennellä muiden keskeisten kauppakumppaneiden kanssa sellaisen yhteisen alueen luomiseksi, jossa sovelletaan yhteensopivia säännöksiä ja normeja, mukaan lukien kansainvälisen tason yhteistyö kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden tehokkuuden ja vakauden syventämiseksi.

Kilpailupolitiikalla on ollut keskeinen asema tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamisessa yrityksille EU:ssa. Voi myös olla hyödyllistä tarkastella markkinoita koskevaa laajempaa sääntelykehystä, jotta voidaan edistää yritysten tehokkaamman kilpailun edellyttämien olosuhteiden luomista, etenkin ottaen huomioon kilpailukyvyn ulkoiset näkökohdat omia sisäisiä politiikkojamme kehitettäessä ja täytäntöönpantaessa. Euroopan markkinoita voidaan avata lisää kilpailulle alentamalla jäljellä olevien valtiontukien yleistä tasoa. Näitä ponnisteluja on tuettava ohjaamalla jäljelle jäävää valtiontukea tiettyihin horisontaalisiin tavoitteisiin. Valtiontukea koskevien sääntöjen tarkistaminen on edistänyt tätä kehitystä.

Markkinoille pääsyä helpottavat rakenteelliset uudistukset ovat erityisen tehokkaita kilpailun lisäämiseksi. Tällaiset uudistukset ovat erittäin tärkeitä markkinoilla, joilla kilpailu on aikaisemmin estynyt kilpailunvastaisen käyttäytymisen, monopolien, ylisääntelyn (esimerkiksi luvat, lisenssit, vähimmäispääomaa koskevat vaatimukset, oikeudelliset esteet, liikkeiden aukioloajat, säännellyt hinnat jne. voivat estää tehokkaan kilpailuympäristön kehittymistä) tai kaupan suojaamisen vuoksi.

Lisäksi verkkoalojen (sähkö- ja kaasu-, liikenne-, televiestintä- ja postipalvelualoilla) kilpailulle avaamiseksi sovittujen toimenpiteiden toteuttaminen auttaa varmistamaan alhaisemmat hinnat ja suuremmat valintamahdollisuudet sekä takaa, että yleistä taloudellista etua koskevat palvelut ovat kaikkien kansalaisten saatavilla. Kilpailu- ja sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava siitä, että vapautetuilla markkinoilla on kilpailua. On varmistettava, että laadukkaita yleistä taloudellista etua koskevia palveluja on saatavilla kohtuulliseen hintaan.

Kuluttajat, jotka tekevät tietoon perustuvia valintoja, palkitsevat nopeammin tehokkaat toimijat. Kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanoa on parannettava edelleen. Tämä antaa kuluttajille vaikutusmahdollisuuksia ja lisää kilpailua sisämarkkinoiden vähittäiskauppatasolla.

Avoimuuden edistäminen kaupan ja investointien alalla sekä vientiä että tuontia lisäämällä on merkittävä kasvun ja työllisyyden kannustin ja voi tehostaa rakenneuudistusta. Maailmanlaajuisten kaupan sääntöjen avoin ja vahva järjestelmä on Euroopan talouden kannalta välttämätön. Lisäksi kunnianhimoisen ja tasapainoisen sopimuksen menestyksekäs aikaansaaminen Dohan neuvottelukierroksella sekä kahdenvälisten ja alueellisten vapaakauppajärjestelyjen kehittäminen avaisi markkinoita kaupalle ja investoinneille, mikä puolestaan lisäisi kasvupotentiaalia. Tätä silmällä pitäen EU on valmis avustamaan kauppa- ja investointikumppaneitaan maailmanlaajuisten normien edistämisessä ja erityisesti tukemaan toimintaedellytysten kehittämistä kehitysmaissa.

Suuntaviiva 13. Avointen ja kilpailukykyisten markkinoiden varmistamiseksi Euroopassa ja sen ulkopuolella ja globalisaation hyödyntämiseksi jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle:

1. kilpailua perusteetta estävien lainsäädännöllisten esteiden, kaupan esteiden ja muiden esteiden poistaminen;

2. kilpailupolitiikan täytäntöönpanon tehostaminen;

3. kilpailu- ja sääntelyviranomaisten suorittama valikoiva markkinoiden ja sääntelyn valvonta kilpailun ja markkinoille pääsyn tiellä olevien esteiden tunnistamiseksi ja poistamiseksi;

4. kilpailua vääristävien valtiontukien vähentäminen;

5. tuen ohjaaminen yhteisön puitteiden mukaisesti tiettyihin horisontaalisiin tavoitteisiin kuten tutkimukseen, innovointiin ja inhimillisen pääoman optimaaliseen käyttöön, sekä todettujen markkinahäiriöiden korjaamiseen;

6. avoimuuden edistäminen myös monenvälisissä yhteyksissä;

7. sovittujen toimenpiteiden täytäntöönpano verkkotoimialojen avaamiseksi kilpailulle, jotta varmistetaan tehokas kilpailu Euroopan laajuisilla yhdennetyillä markkinoilla. Samalla tehokkaiden ja kohtuuhintaisten yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen saatavuudella on merkittävä asema kilpailukykyisessä ja dynaamisessa taloudessa.

Eurooppalaisen ja kansallisen sääntelyn parantaminen

Markkinoiden sääntely on keskeisessä osassa luotaessa ympäristöä, jossa liiketoimintaa voidaan harjoittaa kilpailukykyisin hinnoin. Sääntelyllä korjataan myös markkinahäiriöitä tai suojellaan markkinoiden toimijoita. Lainsäädännön ja sääntelyn kumulatiivinen vaikutus voi kuitenkin aiheuttaa huomattavia taloudellisia kustannuksia. Lainsäädännön olisi tästä syystä oltava hyvin suunniteltua ja oikeasuhteista ja sitä olisi tarkistettava säännöllisesti. Eurooppalaisen ja kansallisen sääntely-ympäristön laatu edellyttää yhteistä sitoutumista ja jaettua vastuuta niin EU:n kuin jäsenvaltioiden tasolla.

Paremman sääntelyn kulttuuri on alkanut juurtua EU:ssa. Parempaan sääntelyyn tähtäävässä komission lähestymistavassa uuden tai tarkistettavan lainsäädännön taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset arvioidaan huolellisesti, jotta voitaisiin tunnistaa mahdollisuudet tehdä kompromisseja ja saavuttaa synergiaa eri poliittisten tavoitteiden välillä. Lisäksi olemassa olevaa sääntelyä arvioidaan yksinkertaistamisen kannalta, hallinnollinen taakka mukaan luettuna, ja sen vaikutusta kilpailukykyyn arvioidaan. Lisäksi komissio on hyväksynyt lähestymistavan uuden ja voimassa olevan EU:n lainsäädännön hallinnollisten kustannusten mittaamiseksi ja kunnianhimoisen tavoitteen, jonka mukaan tarkoituksena on vähentää EU:n lainsäädännöstä ja sen saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä aiheutuvaa taakkaa 25 prosenttia vuoteen 2012 mennessä.

Jäsenvaltioiden olisi asetettava yhtä kunnianhimoisia kansallisia vähennystavoitteita toimivaltansa puitteissa. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi olisi aktiivisesti edistettävä sähköisiä palveluja ja muita jäsenvaltioiden laajasti käyttämiä tieto- ja viestintätekniikan välineitä. Jäsenvaltioiden olisi myös otettava käyttöön kattava ja selkeä paremman sääntelyn strategia, mukaan lukien asianmukaiset institutionaaliset rakenteet, seurantakeinot ja resurssit ja asianomaisten sidosryhmien osallistuminen. Jäsenvaltioiden olisi arvioitava järjestelmällisesti lainsäädäntöaloitteista ja -tarkistuksista aiheutuvia kustannuksia ja niistä koituvia etuja. Niiden olisi parannettava sääntelyn laatua, säilyttäen kuitenkin tavoitteensa, ja yksinkertaistettava voimassa olevaa lainsäädäntöä. Niiden olisi kuultava laajalti sidosryhmiä lainsäädäntöaloitteiden kustannuksista ja hyödyistä, erityisesti jos niihin liittyy mahdollisuus tehdä kompromisseja eri poliittisten tavoitteiden välillä. Jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että sääntelyn mahdollisia vaihtoehtoja tarkastellaan asianmukaisesti. Tämä on erityisen tärkeää pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yritykset), joilla on tavallisesti käytettävissään ainoastaan rajallisesti resursseja yhteisön ja kansallisen lainsäädännön edellyttämien sääntelyvaatimusten noudattamiseksi. Näin ollen olisi erityisesti harkittava, voitaisiinko pk-yrityksille myöntää täysimääräinen tai osittainen poikkeus hallinnollisista vaatimuksista.

Suuntaviiva 14. Kilpailukykyisemmän toimintaympäristön luomiseksi ja yksityisen aloitteellisuuden edistämiseksi paremman sääntelyn avulla jäsenvaltioiden olisi:

1. vähennettävä yritysten ja erityisesti pk-yritysten ja uusyritysten hallinnollista rasitusta;

2. parannettava nykyistä ja uutta sääntelyä, tavoitteensa kuitenkin säilyttäen, arvioimalla järjestelmällisesti ja huolellisesti sääntelyn taloudellisia, sosiaalisia (myös kansanterveydellisiä) ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ja ottaen samanaikaisesti huomioon sääntelyn aiheuttama hallinnollinen rasitus ja parantamalla sen mittaamista sekä ottaen huomioon kilpailukykyyn kohdistuvat vaikutukset myös täytäntöönpanon osalta;

3. kannustettava yrityksiä kehittämään sosiaalista vastuutaan.

Euroopassa tarvitaan yhä enemmän yrittäjähenkeä ja enemmän uusia yrityksiä, jotka haluavat toteuttaa luovia tai innovatiivisia yritysideoita. Politiikoilla olisi luotava puitteet innovatiivisille pk-yrityksille, joilla on potentiaalia korkeaan lisäarvoon ja korkeaan kasvuun. Tiedon saamista yrittäjyydestä kaikessa koulutuksessa pitäisi tukea ja tarjota yrittäjyyteen tarvittavat taidot. Yrittäjyysulottuvuus olisi otettava osaksi elinikäistä oppimista jo koulusta alkaen. Olisi rohkaistava kumppanuuksia yritysten kanssa. Yritysten perustamista ja kasvua voidaan edistää helpottamalla rahoituksen saantiedellytyksiä, tehostamalla rahoituksen välitystä ja parantamalla taloudellisia kannustimia. Näihin voivat kuulua verojärjestelmien mukauttaminen menestymistä paremmin palkitseviksi, välillisten työvoimakustannusten alentaminen ja uusyritysten hallinnollisen kuormituksen keventäminen ennen kaikkea tarjoamalla (erityisesti nuorille yrittäjille) asianmukaisia yritysten tukipalveluja ja perustamalla yhteyspisteitä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä omistusoikeuden siirtymiseen, perheyritykset mukaan lukien, sekä pelastamis- ja rakenneuudistusmenettelyjen parantamiseen erityisesti tehokkaamman konkurssilainsäädännön avulla. Jäsenvaltioiden olisi myös edistettävä tieto- ja viestintätekniikan levittämistä pk-yrityksille tuottavuuden parantamiseksi ja viennin edistämiseksi kannustamalla sähköisiin hallinnollisiin menettelyihin. Erityisesti naisyrittäjien kokemat esteet on otettava asianmukaisesti huomioon ja tukea naisyrittäjien määrän lisäämiseksi on määriteltävä ja kehitettävä. Ehdotukset ovat osa tulevaa EU:n pienyrityksiä koskevaa säädöstä, jonka komission on määrä esitellä, ja niiden täytäntöönpanolla edistetään pk-yritysten kasvu- ja työllistämismahdollisuuksia.

Suuntaviiva 15. Yrittäjähenkisemmän kulttuurin edistämiseksi ja pk-yrityksiä tukevan ympäristön luomiseksi jäsenvaltioiden olisi

1. parannettava rahoituksen saatavuutta, erityisesti pienluottojen ja muiden riskipääoman muotojen osalta, pk-yritysten perustamisen ja kasvun edistämiseksi;

2. vahvistettava taloudellisia kannustimia, myös verojärjestelmiä yksinkertaistamalla ja välillisiä työvoimakustannuksia alentamalla;

3. vahvistettava pk-yritysten innovointikykyä;

4. tarjottava asianmukaisia tukipalveluja ottamalla käyttöön keskitettyjä palvelupisteitä ja kansallisia yritysten tukiverkkoja yritysten perustamisen ja niiden kasvun edistämiseksi pk-yrityksiä koskevan peruskirjan mukaisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi parannettava pk-yrityksille suunnattua yrittäjyyskoulutusta. Niiden olisi myös helpotettava omistusoikeuden siirtymistä, uudistettava tarvittaessa konkurssilainsäädäntöään sekä parannettava pelastamis- ja rakenneuudistusmenettelyjä.

Ks. myös yhdennetyt suuntaviivat ”Kasvuun ja työllisyyteen suuntautuva tehokkaampi resurssien kohdentaminen” (nro 3) ja ”Kaikentyyppisen innovoinnin helpottaminen” (nro 8 sekä 23 ja 24).

Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentaminen ja parantaminen

Nykyaikainen infrastruktuuri (liikenne, energia ja digitaalinen tietoliikenne) on merkittävä sijoittautumispaikkojen houkuttavuuteen vaikuttava tekijä. Se helpottaa henkilöiden, tavaroiden ja palvelujen liikkuvuutta unionissa. Yhteenliitetyt ja -toimivat Euroopan laajuiset verkot edistävät kansainvälistä kauppaa ja tehostavat sisämarkkinoiden toimivuutta vähentämällä kuljetus- ja viestintäkustannuksia ja laajentamalla markkinoita. Lisäksi Euroopan laajuisiin verkkoihin liittyvien toimialojen meneillään oleva vapauttaminen edistää kilpailua ja parantaa tehokkuutta näillä aloilla.

Eurooppalaisiin infrastruktuureihin tehtävien investointien kannalta etusijalle olisi asetettava parlamentin ja neuvoston liikenteen alan TEN-verkkoja koskevissa suuntaviivoissa määritettyjen 30 ensisijaisen liikennehankkeen toteuttaminen, Euroopan kasvualoitteen yhteydessä määritettyjen Quick-start -ohjelmaan kuuluvien liikennettä, uusiutuvia energialähteitä, laajakaistayhteyksiä ja tutkimusta koskevien rajat ylittävien hankkeiden saattaminen päätökseen sekä koheesiorahastosta tuettavien muiden liikennehankkeiden toteuttaminen. Myös infrastruktuurien pullonkaulat maiden sisällä on pyrittävä ratkaisemaan. Asianmukainen infrastruktuurien hinnoittelu voi tehostaa niiden käyttöä ja edistää eri liikennemuotojen välisen kestävän tasapainon kehittämistä.

Suuntaviiva 16. Eurooppalaisen infrastruktuurin laajentamiseksi, parantamiseksi ja yhdistämiseksi sekä etusijalle asetettujen rajat ylittävien hankkeiden loppuun saattamiseksi erityisenä tavoitteena on lisätä kansallisten markkinoiden yhdentymistä laajentuneessa EU:ssa. Jäsenvaltioiden olisi:

1. luotava asianmukaiset edellytykset tehokkaille liikenne-, energia- sekä tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuureille – ensisijaisesti Euroopan laajuisiin verkkoihin sisältyville – täydentämällä yhteisön mekanismeja erityisesti rajat ylittäviä osuuksilla ja syrjäisillä alueilla, verkkotoimialojen avaamiseksi aidolle kilpailulle;

2. harkittava julkisen ja yksityisen sektorin välisten kumppanuuksien kehittämistä;

3. harkittava asianmukaisia infrastruktuurien hinnoittelujärjestelmiä infrastruktuurien tehokkaan käytön ja eri liikennemuotojen välisen kestävän tasapainon varmistamiseksi korostamalla teknologista kehittämistä ja innovaatioita ja ottaen asianmukaisesti huomioon ympäristökustannukset ja kasvuun kohdistuvat vaikutukset.

Ks. myös yhdennetty suuntaviiva ”Tieto- ja viestintätekniikan leviämisen ja tehokkaan käytön edistäminen sekä osallistavan tietoyhteiskunnan luominen” (nro 9).

Tehty Brysselissä 14 päivänä toukokuuta 2008.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. BAJUK